

Birma / မြန်မာ Myanmar

transkriptsioon (latinisatsioon): BGN/PCGN 1970 + KNABI täiendused 2002
transliteratsioon: KNAB 2003

Birmakeelseid kohanimesid pannakse kohanimeandmebaasis kirja kahel kujul: transkriptsiooni (latinisatsiooni) ja transliteratsiooni abil. Transkriptsiooni on täiendatud tooni märkivate diakriitikutega ja seetõttu muudetud kahe vokaali märkimist (vt seletust lõpus). Interneti-versioonis on puhtalt BGN/PCGNi latinisatsioon.

Allpool märgib transliteratsiooni püstkiri, *transkriptsiooni (latinisatsiooni)* kaldkiri.

I. Konsonandid

1 က k / ká ^A	11 ငူ ṭ / tá ^A	21 ဝ p / pá ^A	30 သ s / thá ^C
2 ခ kh / ká ^A	12 ဋ ṭh / tá ^A	22 ဖ ph / pá ^A	31 ဟ h / há
3 ဂ g / gá	13 ဍ ḍ / dá	23 ဗ b / bá	32 ဇ ḷ / lá
4 ဃ gh / gá	14 ဎ ḍh / dá	24 ဘ bh / bá	33 အ x / á ^D
5 င ṅ / ngá	15 ဏ ṇ / ná	25 မ m / má	
6 စ c / sá ^A	16 တ t / tá ^A	26 ယ y / yá	
7 ဆ ch / sá ^A	17 ထ th / tá ^A	27 ရ r / yá	
8 ဇ j / zá	18 ဒ d / dá	28 လ l / lá	
9 ဈ jh / zá	19 ဓ dh / dá	29 ဝ w / wá	
10 ည ñ / nyá ^B	20 န n / ná		

^A Vt märkust 1.

^B Silbi lõpus esinev teisend: ည ṅ.

^C Silbi lõpus esinev teisend: သ s.

^D Vt märkust 3.

II. Iseseisvad vokaalimärgid (vt ka märkust 4)

1 ဣ ṁ / í	3 ဥ ṁ / ú	5 ဤ ê / e ^A	7 ဩ au / àw ^B
2 ဣ ṁ / i	4 ဥ ṁ / u ^C	6 ဧ e / e, è	

^A See märk on tegelikult lühend, omastava käände tunnus.

^B Kasutusel ka kombinatsioonis lühendvokaalimärkidega: ဣဩ auau' áw, ဣဩ auau" aw.

^C Kombinatsioon toonimärgiga: ဣ: ṁ ` ù.

III. Lühendvokaalimärgid (• tähistab suvalist konsonantitähete)

1 • an̄ / an	4 • ī / i	7 • ai / è'	10 • o / o ^B
2 • ā / a ^A	5 • u / ú ^B	8 • au / àw ^A	11 • e / e
3 • i / í	6 • ū / u ^B	9 • au" / aw ^A	

^A Vältimaks kirjepildis segiminekut mõne teise tähega, asendatakse konsonantide ခ kh, ဂ g, င ṅ, ဒ d, ဝ p ja ဝ w järel >| ja ṁ >|, nt ခါ khā ka, ခါ khau" kaw. Konsonantide ဇ j, ဋ ṭh, ဓ dh, ဖ ph ja ဗ b järel ei ole niisugune kasutus arvatavasti kohustuslik. Eristusvajaduse korral (kui kasutus pole kohustuslik) translitereeritakse nii: ခါ dhā da, ခါ dhāu" daw.

^B Kui vokaalimärki $\underset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{u}}}$ või $\underset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{ü}}}$ pole võimalik konsonanditähe alla paigutada, võidakse ta kirjutada tähe järele, pikendades ülemist osa, nt ကျူ kyū *kyu*, မျှို myō *myo*. Eristusvajaduse korral võib translitereerida nii: $\underset{\cdot}{\text{u}}$, $\underset{\cdot}{\text{ü}}$, $\underset{\cdot}{\text{ô}}$.

Kombinatsioonid toonimärkidega: $\underset{\cdot}{\text{ā}}$ *ā*; $\underset{\cdot}{\text{ī}}$ *ī*; $\underset{\cdot}{\text{ū}}$ *ū*; $\underset{\cdot}{\text{ai}}$ *é* [II tooni silpi märgitakse $\underset{\cdot}{\text{ay}}$ *e*]; $\underset{\cdot}{\text{au}}$ *áw*; $\underset{\cdot}{\text{o}}$ *ó*; $\underset{\cdot}{\text{ò}}$ *ò*; $\underset{\cdot}{\text{é}}$ *é*; $\underset{\cdot}{\text{è}}$ *è*.

IV. Muud sümbolid (• tähistab suvalist konsonanditähte)

1 $\underset{\cdot}{\text{r}}$ -r / -y ^A	3 $\underset{\cdot}{\text{w}}$ -w / -w	5 $\underset{\cdot}{\text{in}}$ -ŋ / in ^D	6 $\underset{\cdot}{\text{E}}$ " / (E)
2 $\underset{\cdot}{\text{y}}$ -y / -y ^B	4 $\underset{\cdot}{\text{h}}$ -h / h ^C		

^A Erandlik latinisatsioon: $\underset{\cdot}{\text{khra}} chá$ (vt ka märkust 1).

^B Erandlik latinisatsioon: $\underset{\cdot}{\text{khya}} chá$ (vt ka märkust 1).

^C Lisab latinisatsioon *h* konsonandi ette, nt $\underset{\cdot}{\text{mha}} hmá$; erandlikult: $\underset{\cdot}{\text{rha}} shá$.

^D Lisab latinisatsioon eelmise silbi lõppu *-in*: $\underset{\cdot}{\text{bhagnalá}} xau$ *Bin-gala Aw*.

^E Silbilõpumärk (märgib kaasneva vokaali puudumist).

Sümbolid 1, 2 ja 3 võivad esineda ka kombinatsioonid: $\underset{\cdot}{\text{rw}}$ -yw, $\underset{\cdot}{\text{y}}$ -yw -yw, $\underset{\cdot}{\text{yh}}$ h•y, $\underset{\cdot}{\text{yw}}$ h•yw.

Erikujulised kombinatsioonid: $\underset{\cdot}{\text{tt}}$, $\underset{\cdot}{\text{dd}}$, $\underset{\cdot}{\text{dđ}}$, $\underset{\cdot}{\text{nth}}$, $\underset{\cdot}{\text{nd}}$.

V. Silbilõpud (• tähistab suvalist silbialgulist konsonanditähte; o w-ga algavaid silpe võidakse latiniseerida erinevalt, need on allpool eraldi välja toodud)

1 $\underset{\cdot}{\text{ak}}$ ak" / et	17 $\underset{\cdot}{\text{it}}$ it" / eik	33 $\underset{\cdot}{\text{in}}$ in" / ein	49 $\underset{\cdot}{\text{wam}}$ -wam" / un
2 $\underset{\cdot}{\text{ik}}$ ik" / eik	18 $\underset{\cdot}{\text{ut}}$ ut" / o'k	34 $\underset{\cdot}{\text{un}}$ un" / o'n	50 $\underset{\cdot}{\text{wam}}$ wam" / wun
3 $\underset{\cdot}{\text{uk}}$ uk" / o'k	19 $\underset{\cdot}{\text{-wat}}$ -wat" / ut	35 $\underset{\cdot}{\text{-wan}}$ -wan" / un	51 $\underset{\cdot}{\text{ay}}$ ay" / e'
4 $\underset{\cdot}{\text{ok}}$ ok" / aik	20 $\underset{\cdot}{\text{wat}}$ wat" / wut	36 $\underset{\cdot}{\text{wan}}$ wan" / wun	52 $\underset{\cdot}{\text{al}}$ al" / an
5 $\underset{\cdot}{\text{auk}}$ auk" / auk	21 $\underset{\cdot}{\text{et}}$ et" / it	37 $\underset{\cdot}{\text{an}}$ an" / an	53 $\underset{\cdot}{\text{ol}}$ ol" / aing
6 $\underset{\cdot}{\text{ag}}$ ag" / et	22 $\underset{\cdot}{\text{aḥ}}$ aḥ" / at	38 $\underset{\cdot}{\text{in}}$ in" / ein	54 $\underset{\cdot}{\text{as}}$ as" / at
7 $\underset{\cdot}{\text{an}}$ an" / in	23 $\underset{\cdot}{\text{waṭ}}$ waṭ" / wut	39 $\underset{\cdot}{\text{un}}$ un" / o'n	55 $\underset{\cdot}{\text{is}}$ is" / eik
8 $\underset{\cdot}{\text{in}}$ in" / ein	24 $\underset{\cdot}{\text{waḍ}}$ waḍ" / wut	40 $\underset{\cdot}{\text{on}}$ on" / aing	56 $\underset{\cdot}{\text{aṅ}}$ aṅ" / in
9 $\underset{\cdot}{\text{on}}$ on" / aing	25 $\underset{\cdot}{\text{ad}}$ ad" / at	41 $\underset{\cdot}{\text{ap}}$ ap" / at	57 $\underset{\cdot}{\text{am}}$ am" / an
10 $\underset{\cdot}{\text{aun}}$ aun" / aung	26 $\underset{\cdot}{\text{id}}$ id" / eik	42 $\underset{\cdot}{\text{ip}}$ ip" / eik	58 $\underset{\cdot}{\text{im}}$ im" / ein
11 $\underset{\cdot}{\text{ac}}$ ac" / it	27 $\underset{\cdot}{\text{ud}}$ ud" / o'k	43 $\underset{\cdot}{\text{up}}$ up" / o'k	59 $\underset{\cdot}{\text{um}}$ um" / o'n
12 $\underset{\cdot}{\text{uc}}$ uc" / o'k	28 $\underset{\cdot}{\text{ād}}$ ād" / at	44 $\underset{\cdot}{\text{-wap}}$ -wap" / ut	60 $\underset{\cdot}{\text{-wam}}$ -wam" / un
13 $\underset{\cdot}{\text{aj}}$ aj" / it	29 $\underset{\cdot}{\text{adh}}$ adh" / at	45 $\underset{\cdot}{\text{wābh}}$ wābh" / wut	61 $\underset{\cdot}{\text{wam}}$ wam" / wun
14 $\underset{\cdot}{\text{ij}}$ ij" / eik	30 $\underset{\cdot}{\text{idh}}$ idh" / eik	46 $\underset{\cdot}{\text{am}}$ am" / an	62 $\underset{\cdot}{\text{ass}}$ ass" / at
15 $\underset{\cdot}{\text{añ}}$ añ" / i, in, e ^A	31 $\underset{\cdot}{\text{ādh}}$ ādh" / at	47 $\underset{\cdot}{\text{im}}$ im" / ein	
16 $\underset{\cdot}{\text{at}}$ at" / at	32 $\underset{\cdot}{\text{an}}$ an" / an	48 $\underset{\cdot}{\text{um}}$ um" / o'n	

^A Latinisatsioon sõltub tegelikust hääldusest.

Toonimärgid

$\underset{\cdot}{\text{'}}$ (I toon)

$\underset{\cdot}{\text{'}}$ (III toon)

Kirjapildis konsonandiga lõppevad silbid on üldjuhul II toonis, s.t toonimärgita, või lõpevad

kõrisulghäälikuga, I ja III tooni märgitakse nasaalidega lõppevates silpides, nt •န့် an"´ án, •န့်း an"˘ àn.

Numbrid

၀ ၀ ၁ ၂ ၃ ၄ ၅ ၆ ၇ ၈ ၉

Lühendmärke

ရှ် ḡ ywé   ရှ် ḡ hmaik

Märkused

1. Teatavad konsonandid nõrgenevad helliseks juhul, kui neile eelneb vokaal või nasaal, v.a märkuses 5 mainitud juhul. Teisendused latinisatsioonis on järgmised: *ch > gy; k > g; p > b; s > z; t > d*.
2. Latinisatsioonis kaasneb konsonandile alati *-a*, v.a juhul, kui konsonanditähela on lisatud lühendvokaalimärk või silbilõpumärk: မဒမ madama *mádámá*.
3. Sõna alguses အ x-i ei latiniseerita, ent juhul, kui järgneb lühendvokaalimärgi või silbilõpumärgiga konsonant, on latinisatsioonis *a*: အကာ xakā *ága* (vrd အိုဘို xobhai´ *obé´*), အင် xap" *at*. Järgsilbi alguses latiniseeritakse အ x sidekriipsuga: မအူ maxū *má-u*, သီးပင်အိုင် sī`pañ"xoñ" *Thìbin-aing*.
4. Iseseisvaid vokaalimärke latiniseeritakse järgsilbi alguses sidekriipsuga: ကြေ kree *kye-e*.
5. Konsonandiühendeis, kus üks konsonant on kirjutatud teise kohale ilma silbilõpumärgita, latiniseeritakse kõigepealt ülemine, seejärel alumine konsonant ning seejärel võimalikud vokaalimärgid: ပညာ pañja *panyzá*, အနိမိတဝ xantimabhawa *andímábáwá*. Märkuses 1 viidatud nõrgenemist ülemise konsonandi häälduses ei toimu: သေတ္တာ settā *thetta*, မိစ္ဆာ micchā *missa*, ဥက္ကဋ္ဌ ukkatha *ukkádá*.
6. Kui silbilõpu *n*-ile järgneb järgmises silbis *g* või *y*, lisatakse nende vahele sidekriips, samuti lisatakse sidekriips, kui *t* ja *h* jäävad eri silpidesse: အင်းကွတ် xañ" kwat" *in-gut* (vrd ဖွေခန် phweañan" *shwengan*).
7. Allmärke transliteratsioonis eraldi ei tähistata, ent vajaduse korral võib seda teha ülakomaga: ḡ g'h.

Latinisatsiooni hääldus

aik	[aɪʔ]	ch	[cʰ]	in	[i]	sh	[ʃ]
aing	[aĩ]	e´	[ɛ]	it	[iʔ]	th	[θ]
an	[ã]	eik	[eɪʔ]	ky	[c]	ut	[uʔ]
at	[aʔ]	ein	[eĩ]	ng	[ŋ]	y	[j]
auk	[auʔ]	et	[eʔ]	ny	[ɲ]		
aung	[aõ]	gy	[ɟ]	o´k	[oʊʔ]		
aw	[ɔ]	hs	[sʰ]	o´n	[oõ]		

Teisendus BGN/PCGNI latinisatsiooni

- 1) toonimärgid jäävad ära;
- 2) *e´ > è, o´ > ô*.